

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Teze diplomové práce

Penzijní reforma České republiky

Bc. Jan Bernášek

© 2015 ČZU v Praze

1 Souhrn

Tato diplomová práce se zabývá fungováním důchodového systému v České republice a jeho reformou v roce 2013. Vlivem započatých negativních tendencí v demografickém vývoji, by bez změny systému nastal v budoucnu problém s vyplácením důchodů. Bude proto důležité, aby si občané část svých příjmů v období ekonomické aktivity spořili na důchod také sami. Penzijní reforma, jejíž hlavní část byla spuštěna od roku 2013, je doposud největším pokusem o změnu fungování systému penzí v novodobé historii České republiky.

Klíčová slova: Důchodový systém, důchodová reforma, starobní důchod, pilíře důchodového systému, PAYG, demografický vývoj

2 Cíl a metodika práce

Cílem diplomové práce je zhodnocení systému důchodového zabezpečení v České republice po reformě v roce 2013. Dílčím cílem je potvrdit, či vyvrátit hypotézy, zda si mladí lidé (do věku 35 let) spoří na důchod a zda mají přehled o fungování českého důchodového systému.

Stanovení hypotézy: 1. lidé do věku 35 let si nespoří na stáří,

2. většina občanů nemá přehled o fungování důchodového systému.

Diplomová práce bude rozdělena na část teoretickou a analytickou. V teoretické části budou vysvětleny základní pojmy a kategorie, současný stav důchodového systému, vliv stárnutí populace na financování důchodů a plánované změny důchodového systému. V praktické části budou analyzovány návrhy a příčiny důchodové reformy, se zaměřením na optimální variantu důchodového spoření. V závěru diplomové práce budou uvedeny vlastní náměty na řešení penzijní reformy ČR. Při zpracování diplomové práce bude využita metoda sekundárního sběru dat, komparace, analýza dokumentu, syntéza a metoda empirického zkoumání, tj. dotazníková metoda.

3 Závěr

Od 1. 1. 2013 došlo v českém důchodovém systému k celé řadě změn. Úpravou prošly oba pilíře důchodového systému: zásadní změnou I. důchodového bylo navýšení věku odchodu do důchodu. Penzijní připojištění se státním příspěvkem se transformovalo do doplňkového penzijního spoření (nově III. pilíř). Novým prvkem penzijního systému je od roku 2013 důchodové spoření ve II. důchodovém pilíři.

Ve světě, stejně jako v České republice dochází k demografickým změnám ve smyslu stárnutí populace. Tento proces bude podle prognózy Českého statistického úřadu uveřejněné v lednu 2012 v budoucnu ještě markantnější. Bude proto velmi důležité, aby si občané část svých příjmů v období ekonomické aktivity spořili na důchod také sami.

Na základě výpočtů výše důchodu Ministerstva práce a sociálních věcí vyplývá, že by byl vstup do II. pilíře pro podstatnou část obyvatel efektivní. Pro mladé lidi ve věku od 25 do 35 let by byly vhodné spíše dynamické fondy, protože případné výkyvy či propady ve výnosech investic se rozloží v dlouhém období celého investování. Naopak generace, která má deset let do důchodu (okolo 55 let věku) by měla volit spíše konzervativnější investiční strategie, za použití fondu státních dluhopisů, které jsou vystaveny nižšímu riziku ztráty hodnoty vložených prostředků (za cenu nižších výnosů).

Současná vláda ve svém programovém prohlášení ze dne 14. 2. 2014 uvedla, že pomocí Odborné komise navrhne zrušení II. pilíře důchodového systému. Z tohoto důvodu nelze doporučit vstup do tohoto způsobu spoření. Na základě výpočtu lze doporučit spoření prostřednictvím doplňkového penzijního spoření v kombinaci spolu s dalším, státem podporovaným finančním produktem, kterým je stavební spoření.

Pro účely zjištění, zda si lidé spoří na stáří a jaké mají povědomí o tom, jak funguje systém penzí v ČR a o změnách, které přinesla důchodová reforma v roce 2013, byl autorem této práce realizován dotazník „Důchodová reforma“. Dotazníku se zúčastnilo 108 respondentů (tento dotazník nebyl realizován na statistickém výběrovém souboru, který by reflektoval složení populace v České republice, respondenti jsou náhodně vybraní). Před samotnou realizací dotazníku byly stanoveny dvě hypotézy:

1. mladí lidé do věku 35 let si nespoří na důchod,
2. většina obyvatel nemá přehled o mechanismu důchodového systému v ČR.

Z celkového počtu 108 respondentů odpovědělo na otázku „Spoříte si na důchod?“ kladně, tj. „Ano“ 54 %, „Ne“ odpovědělo 46 %. Po vyhodnocení části dotazníku lze vyvrátit

druhou hypotézu, že většina obyvatel neví jak funguje důchodový systém v ČR. Z odpovědí na otázky vyplývá, že více než polovina dotazovaných lidí je informována o tom, (alespoň částečně) jak funguje současný důchodový systém v ČR. Zároveň více než polovina lidí vůbec netuší co změnila důchodová reforma v roce 2013. Dvě třetiny respondentů je přesvědčeno, že v budoucnu by mohl být problém s výplatou důchodů (polovina z nich dokáže alespoň částečně vyjmenovat důvody proč). Více než třetina lidí myslí, že není potřeba (nebo neví jak) upravit systém důchodů v ČR. Patnáct procent respondentů má problematiku důchodů spojenou s politikou obecně, na kterou reaguje negativně. Na základě výsledků dotazníku nelze potvrdit ani vyvrátit první hypotézu, že si mladí lidé do 35 let věku nespoří na důchod. Ze 72 respondentů ve věku do 35 let, přesně polovina uvedla, že si spoří a polovina, že si nespoří. Ti, kteří si spoří, nejčastěji volí jeden ze státem podporovaných produktů (penzijní připojištění, stavební spoření, atp.). Přes polovinu z nich si spoří měsíčně do 800 Kč. Ti ostatní, kteří si nespoří, tak nejčastěji činí z toho důvodu, že jsou mladí a že v současnosti mají jiné starosti (chtějí cestovat a užívat života).

Nikdo nedokáže dát záruky na to, jak bude celý sociální systém (potažmo důchodový systém) v České republice fungovat například za 50 let. Nicméně podle dnešních výpočtů lze všem občanům doporučit soukromé spoření, aby měli ve stáří finanční prostředky zabezpečující důstojný život.

4 Seznam vybraných zdrojů informací

BEZDĚK, Vladimír. ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *PENZIJNÍ SYSTÉMY OBECNĚ I V KONTEXTU ČESKÉ EKONOMIKY: (SOUČASNÝ STAV A POTŘEBA REFORMY)*. Praha, 2000. Dostupné z:

http://www.cnb.cz/en/research/research_publications/mp_wp/download/vp2500.pdf

Obecná informace k zákonu o důchodovém pojištění. ODBOR 71. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. Praha, 31. 8. 2011 [cit. 2015-02-24]. Dostupné z:

<http://www.mpsv.cz/cs/617>

ŠTYGLEROVÁ, Terezie a Miroslav ŠIMEK. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Stárnutí obyvatelstva: aktualizace k r. 2011 projekce ČSÚ 2009*. Praha. Dostupné z:

http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/kulaty_stul:_starnuti_obyvatel_ceske_republiky_prezentac_e20120131

BEZDĚK, Vladimír. VÝKONNÝ TÝM. *Závěrečná zpráva*. Praha, 2005. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/2235/zaverecna_zprava.pdf

BEZDĚK, Vladimír. PORADNÍ EXPERTNÍ SBOR. *Závěrečná zpráva PES*. Praha, 2010. Dostupné z:

http://www.mpsv.cz/files/clanky/8896/2010_06_03_Zaverecna_zprava_final_cistopis.pdf

Asociace penzijních společností ČR [online]. [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: <http://www.apfcr.cz/cs/komentare-dane/>

POTŮČEK, Martin. ODBORNÁ KOMISE PRO DŮCHODOVOU REFORMU. *Závěrečná zpráva o činnosti v roce 2014*. Dostupné z: <http://www.duchodova-komise.cz/wp-content/uploads/2015/01/Z%C3%A1v%C4%9Bre%C4%8Dn%C3%A1-zpr%C3%A1va-o-%C4%8Dinnosti-OK-2014.pdf>